

Családi kedvezmény: két súlyos hiba, ami vékonyíthatja a pénztárcánkat!

(2011.05.30)

2011-ben a legnagyobb nettó jövedelmet befolyásoló tényező a családi adóalap-kedvezmény. Az év elején két súlyos szakmai tévedés terjedt el:

- „A családi kedvezményt év közben az adóelőlegnél csak a munkáltatónál lehet figyelembe venni”. [Ruszin Zsolt, Zara László véleménye]

Ezek hibás szakmai vélemények. A tévedés abban áll, hogy az szja törvény értelmezésénél nem a 3.§ 14. pontjában leírt „Munkáltató” fogalmát kell alkalmazni. Az szja törvény 48.§ (3) bekezdése ugyanis az „*adóelőleget megállapító munkáltató*” összetett fogalmát használja. A 46.§ (6) bekezdése egyértelműen meghatározza ezt a fogalmat:

*„Az adóelőleg megállapításra kötelezett kifizető (...) (az adóelőleg-fizetési kötelezettségre vonatkozó rendelkezések alkalmazásában: „**adóelőleget megállapító munkáltató**”) a rendszeresen ismétlődő bevételszerzést (különösen havi/heti bért, munkadíjat, tiszteletdíjat, személyes közreműködés ellenértékét, egyéb juttatást) eredményező jogviszonyban álló magánszemély helyett a megállapított adóelőleget megfizeti, és a magánszeméllyel szemben nyilvántartásba veszi.”*

Így év közben is figyelembe vehető a családi kedvezmény a társas vállalkozó személyes közreműködés ellenértékeként kapott összegnél, de az ingatlan bérbeadásból származó jövedelemnél is, ha az kifizetőtől származik és rendszeresen ismétlődő bevételszerzéssel jár. Például havonta vagy negyedévenként kerül kifizetésre.

- A másik súlyos tévedést az adóhatóság követte el. A kitöltési útmutatójában hibás számpéldákat közölt. Ezekben nem tett különbséget az élettársak és az egyedülállók között. Bár a kormány rögtön kijelentette, hogy az élettársakra is hasonló szabályok vonatkoznak, mint a házastársakra és kilátásba helyezte a törvény ez irányú módosítását is. Ezt még a kormány szóvivő is bejelentette konkrét dátumok megjelölésével (februári beterjesztés, áprilistól alkalmazás). Erre végül is nem került sor, mert dacára a NAV cáfolatának, egyértelművé vált, hogy nincs szükség törvénymódosításra, a NAV jogértelmezése téves, hiányos.

A problémát ez esetben az okozta, hogy az szja törvényben használt fogalmak meghatározásához egy másik törvényre, a családok támogatásáról szóló törvényre (Cst.) is szükség van.

A kedvezményezett eltartottak számának meghatározása általában nem okoz problémát. Az eltartottak számának meghatározása már annál inkább. Ahhoz, hogy a családi kedvezménnyel kapcsolatosan értelmezni tudjuk a személyi jövedelemadó

rendelkezéseit, szükséges a Cst. alapos elemzése. Ezen belül is csak a főszabállyal foglalkozom. A speciális szabályok szűkebb réteget érintenek és a jogértelmezés lényegét nem érintik. Egy konkrét példákön keresztül fogom megvilágítani, hogy a párkapcsolat miként befolyásolja az eltartottak számát. A párkapcsolat lehet:

- Egyedülálló a Cst. szerint, „az a személy, aki hajadon, nőtlen, özvegy, elvált, házastársától külön élt és nincs élettársa”[4.§ a) pont]
- Élettársi kapcsolat: két egymással házasságot nem kötött, érzelmi, gazdasági közösségben élő személy között áll fenn. [Polgári Törvénykönyv]
- Házastársi kapcsolat (állami hatóság előtti akaratnyilvánítással jön létre).

A három párkapcsolati formában eltérő szabályok vonatkoznak az eltartottak számának meghatározására.

Példa: elvált anya 2 vérszerinti gyermekkel és egy elvált apa 1 vérszerinti gyermekkel.

Ha egyedülállóként kezeljük őket, akkor értelemszerűen egymás gyermekeit nem lehet figyelembe venni a családi pótlék megállapítása során. Tehát az anyának van 2 eltartott gyermeke (akik egyben kedvezményezett eltartottak is), az apának 1 eltartott gyermeke (aki egyben kedvezményezett eltartott is) van. Kérdésként merült fel az alábbi eset is: a házasságban élő férjnek házasságon kívüli kapcsolatából (egyedül élő nőtől) gyermeke született. Apaságát elismerte. Jár-e neki a családi kedvezmény? Nem jár annak ellenére, hogy a férfinak vér szerinti gyermeke. A családi pótlékra a nő jogosult egyedülállóként.

Ha a példabeli esetben az elvált nő és férfi házasságot köt, akkor esetükben a Cst. 7.§ (1) bekezdését kell alkalmazni. „*Családi pótlékra jogosult a vérszerinti, az örökbefogadó szülő, a szülővel együtt élő házastárs, ...*” Tehát az elvált nő és elvált férfi, ha házasságot kötöttek, akkor egymás (nem saját vérszerinti) gyermekei után is jogosultak lesznek a családi pótlékra. Mind a nőnek (feleség), mind a férfinak (férj) 3 kedvezményezett eltartott és 3 eltartott gyermeke van.

És most nézzük a példabeli esetet élettársi kapcsolatra. E párkapcsolati formában már nem számítanak a Cst. szerint (4.§ a) pont) egyedülállónak, de nem alkalmazható rájuk a 7.§ (1) bekezdése sem. Esetükben a Cst. 12.§ a) pont, ezen belül az aa) pont alkalmazható. „**A családi pótlék összegének megállapítása szempontjából azt a (...) nevelt gyermeket kell figyelembe venni, aki az igénylő háztartásában él, és akire tekintettel a szülő (...) családi pótlékra jogosult.**”

Az apa nevelt gyermekének minősül az anya két gyermeke, illetve az anya nevelt gyermekének minősül az apa gyermeke, mert az igénylő háztartásában él. Teljesül az a feltétel is [Cst. 12.§ aa) pont], hogy az élettárs szülő családi pótlékra jogosult a saját

gyermeke után. Így a példabeli az élettársi kapcsolatban élő anyának két kedvezményezett és 3 eltartott gyermeke, míg az apának egy kedvezményezett és 3 eltartott gyermeke van a családi pótlék összegének megállapítása szempontjából.

Még inkább egyértelművé válik a helyzet, ha a NAV kitöltési útmutatójában szereplő másik példát elemezzük: az elvált anyának két saját gyermeke van. Élettársi kapcsolatot létesít egy férfival, akivel 1 közös gyermekük is születik. Az nyilvánvaló, hogy az anyának 3 vérszerinti gyermeke van, tehát három gyerekesnek minősül mind a családi pótlék összege, mind a családi kedvezmény mértéke szempontjából. Az is nyilvánvaló, hogy az élettársi kapcsolatban született gyermek után a családi pótlékot bármelyik szülő igényelheti, illetve veheti igénybe a családi kedvezményt. Nem fordulhat elő, hogy ha az anya igényli a családi pótlékot, akkor 3 gyerekesnek minősül, míg ha az élettársa, akkor csak 1 gyerek után járó családi pótlék összeg folyósítható. Ugyanígy nem lehet a közös gyerekek más az adójogi megítélése attól függően, hogy az anya vagy az apa veszi igénybe a családi kedvezményt. Csak akkor nem merülnek fel a fent leírt problémák, ha az apa az szja bevallásában az 1 közös gyermek mellett eltartottnak jelöli meg az élettársának két gyermekét is.

Az eltartottak számának pontos meghatározása azért lényeges, mert 3 eltartott esetén a gyermekenként járó adókedvezmény gyermekenként 33 ezer forint, míg egy és két eltartott esetében 10 ezer forint.

Mit tegyen az, aki eddig tévesen nyilatkozott a családi kedvezmény adóelőlegnél történő figyelembe vételénél?

Visszamenőlegesen már nem lehet módosítani az adóelőleget, de a 2011 évről benyújtandó adóbevallásban járni fog az eddig figyelembe nem vett összeg. A jövőre nézve, viszont kijavíthatóak a nyilatkozatok. A magánszemélynek joga van év közben bármikor újabb nyilatkozatot tenni, amit a következő kifizetésnél már figyelembe kell venni. Így az a társas vállalkozó, aki eddig nem nyilatkozott a családi kedvezmény évközi figyelembevételéről, az most még az év hátralévő részére nyilatkozhat. Az az élettársi kapcsolatban élő magánszemély, aki a NAV tájékoztató alapján hibásan jelölte meg nyilatkozatában az eltartottak számát, az is új nyilatkozatot tehet. Fontos: a munkáltatónak, kifizetőnek nincs elbírálási jogköre. Nem teheti meg, hogy nem fogadja el a magánszemély nyilatkozatát! A kedvezményezett eltartottak és eltartottak számának pontos meghatározásában segít az adózóna családi bér kalkulátora.

Mire kell figyelni a családi kedvezmény megosztásánál?

A családi kedvezmény valójában adóalap kedvezmény. Csak a közérthetőség kedvéért számítjuk át adókedvezményre. Ez azért fontos, mert a családi kedvezmény figyelembe vétele megelőzi az adójóváírás figyelembe vételét. Így előfordulhat, hogy aki túl sok családi kedvezményről nyilatkozik, annak már nem marad adóalapja az

adójavírásra. A családi kedvezmény megosztáshoz is segítséget kaphat az adózóna családi bér kalkulátorától. A családi kedvezményt évközben főszabályként csak azok oszthatják meg egymás között, akik mindegyike jogosult a családi kedvezményre. Ez házastársak – nem feltétlenül közös - gyermekeire, illetve élettársak közös gyermekeire igaz. Ami bizonytalanságot okoz a nyilatkozat kitöltésében, hogy eltérő a szabályozás az éves adóbevallásban illetve az évközi adóelőleg levonása során. Az eltérés elsősorban az élettársak esetében van. Az éves bevallásban már a nem közös gyerekekre is megosztható a családi kedvezmény az élettárssal. Így a családi kedvezmény nem veszik el, ha az előző házasságából származó gyermekével az anya otthon van, de közben élettársi kapcsolatot létesített. Év végén az élettársa megosztás révén igénybe veheti az adóalap-kedvezményt.

	Anya 2 saját gyerekkel		adókedvezmény	Apa 1 saját gyerekkel		adókedvezmény
Egyedülálló	2 jogosult		20 000 forint	1 jogosult		10 000 forint
	2 eltartott	62 500 Ft /Fő	<i>nem osztható</i>	1 eltartott	62 500 Ft /Fő	<i>nem osztható</i>
Élettárs	2 jogosult		66 000 forint	1 jogosult		33 000 forint
	3 eltartott	206 250 Ft /fő	<i>nem osztható</i>	3 eltartott	206 250 Ft /fő	<i>nem osztható</i>
Házastárs	3 jogosult		99 000 forint	3 jogosult		99 000 forint
	3 eltartott	206 250 Ft /fő	<i>megosztható</i>	3 eltartott	206 250 Ft /fő	<i>megosztható</i>

(c) Angyal József okleveles adószakértő

Egy klasszikus példát is vizsgáljunk meg élettársak esetében: az Én gyerekem, a Te gyereked és a Mi gyerekünk. Ennek a párnak egy közös gyereke van. Rá nézve kell közös nyilatkozatot tenniük évközben és oszthatják meg a kedvezményt az élettársak. A másik két gyerekre a megosztás csak év végén lehetséges. Az eltartottak száma viszont ez esetben is három, tehát gyermekenként 33 ezer forint adókedvezmény (206 250 adóalap-kedvezmény 16 százaléka) jár. Fontos még, hogy a családi kedvezményre már a 91. napos várandósági igazolás is jogosultságot teremt. Az eltartottak számába be kell számítani a saját háztartásban nevelt, önálló jövedelemmel nem rendelkező, főiskolai, egyetemi tanulmányokat folytató gyermeket is.

Angyal József okleveles adószakértő